

עבודה זרה יד

שווערד

1. שו"ת שבות יעקב חלק ג סימן עא

מה"ה מהר"ר מנחם מן דיין זצ"ל מורמיזא וז"ל הנה נשאלתי מרופא מומחה ה"ה ר' דוד וויזל נר"ו אי מותר לעשות רפואה דהיינו להמית בהמה טמאה כגון כלב או חתול מפני ספק פקוח נפש לפי שאותה עדיין אינו בדוק ומנוסה ויש לבחון אותה ע"י שמשקה כן לחתול או לכלב לראות אם ימותו מזה ואמרת אהכמה מדברי רז"ל בחולין דף פ"ה ע"ב... תשובה עיקרא דהאי דינא כבר אמורה בתשובת משאת בנימין ובט"ז ב"ד סימן קי"ח בענין נחירת התישים גם בתשובת עבודת גרשוני סימן י"ג והבית יעקב סימן מ"ב והעלו הלכה למעשה דכל שיש בו שום צורך או לרפואת הגוף או שום הנאת ממון דאין בו שום חשש איסור בל תשחית או צער ב"ח ואפילו משנת חסידים אין כאן וכמ"ש בספר חסידים עצמו בסימן תרס"ז כן סתם רמ"א בש"ע לא"ה ס"ס ה' בהג"ה וז"ל כל דבר הצריך לרפואה או לשאר דברים לית ביה משום איסור צער ב"ח (או"ה סימן נ"ט)... הרי דמותר להמית ב"ח משום רפואה ולא חיישינן לבל תשחית וצער ב"ח אפילו ספק רפואה מותר כל שיש בו צורך בני אדם בל תשחית דגופו עדיף דהא אפילו משום פיקוח נפש מחללינן/מחללינן/ שבת וכ"ש בזה וגדולה מזו מצינו פ"ק דע"ז דף י"ג ע"ב במתני' להדי' אסור למכור להם תרנגול לבן בזמן שהוא בפני עצמו קוטע את אצבעו וכו' הרי דמותר לקטוע לבעל חי שהוא צער גדול משום ריווח כל שהוא כדי למכור לו תרנגול לבן קצת ביוקר... אבל ודאי להלכה למעשה נ"ל ברור כמ"ש דאין חשש איסור דבל תשחית או צער ב"ח כל שיש לו צורך בו ומותר לעשות אפילו לכתחלה אף שסיים רמ"א שם בא"ה ס"ס ה' במריטת נוצת שהעולם נמנעים משום אכזריות היינו דוקא במריטת נוצה שעושה מעשה בידים והעוף מרגיש מאוד הצער בשעת כל מריטה ומריטה משא"כ בנדון שלפנינו של השואל שאינה מרגשת כלל צער בשעת אכילה ושתייה זאת רק שאח"כ גורמות חולי ומכאוב והוא לרפואת אדם נ"ל פשוט דאין כאן חשש איסור אפילו ממדות חסידות נ"ל

2. ריטב"א על מסכת עבודה זרה דף יג/ב

מתני' אלו דברים אסורין למכור לכותים אצטרובלין ובנות שוח פ"א אלו דברים אסורין למכור לע"ג: משום דעבדי מינייהו תקרובת לע"ג ואסורין למכור לעולם קתני ואפי' שלא ביום אידם דאילו ביום אידם מ"ש הגי אפי' כל מידי דחזי לתקרובת נמי וטעמא דאסורין לעולם דהא מתרי אנפי או משום דלא הוו שכיחי להו וזבני להו כל היכא דמשכחו ואפי' מתחלת השנה לצורך יום אידם וכולה שתא חשיב כשלשה ימים לפני אידיהן לדבריה אחר' ואי מהאי אנפא הוא אפשר דבדיעב' אם נשא ונתן מותר כר"ל דקיי"ל כוותי' בלפני אידיהן או משום דהני כל יום ויום הוו מקרבי להו בההוא זמנא ולפי' כל יום ויום חשיב כיום אידם ולפום האי טעמא אם נשא ונתן אסור דביום אידם כ"ע לא פליגי דאסור ואפשר דאפי' לפי קמא נמי אסור בדיעבד דהני סתמן כפירושו לע"ז ניהו ולפני אידיהן כיום אידן דלמא וכן נראה:

3. חדושי הרשב"א על מסכת עבודה זרה דף יג/ב

אבל בדורות האלו שאין דרכן להקריב הני דמתני' מותר למכור להם ואין בכך כלום, חוץ מן הלבונה שעדיין דרכו של כומרין ללוקחה לקטרת זרה בכל עת, ואפי' למכור לו כל ימות השנה [אסור]:

4. ריטב"א על מסכת עבודה זרה דף יד/א

אמר אביי אלפני עור מפקדינן אלפני דלפני לא מפקדינן והא דאמרינן התם גבי בגד שאבד בו כלאים שלא ימכרנו לנכרי שמא ימכרנו לישראל ואמרינן נמי כי האי בפסחים בארבא דטבעה בחישתא ולקמן בפרק השוכר גבי ביתא דחטי דנפל עלייהו חביתא דיין נסך התם הוא לגבי ישראל מפני שאנו מזהירים שלא לגרום על ידינו שום תקלת עברה ושלא יצא מתחת ידינו דבר שאפשר שיעבור בו ישראל עבירה אבל משום לפני עור לא תתן מכשול ממש ליכא אלא כשאנו נותנין אותו למי שיעבור בו עבירה:

5. המאירי על מסכת עבודה זרה דף יד/א

היה הדבר נכר שלא לע"ז הוא לוקחה אלא לסחורה מותר ופי' בזה בלבונה משקל שלשה מנים ואף על פי שיש לחוש שמא ימכרנה לדלת העם להקריבה הרי זה לפני דלפני ועל זה אמרו אלפני עור חיישינן אלפני דלפני לא חיישינן ואף על פי שבארבא דטבעה בחישתא הנזכרת בפסחים מ' ב' הקשו וניחוש' דלמא מזבין לישראל בזו חזר החשש להיות ישראל עצמו אוכל האיסור וכן מה שאמרו למטה שלא למכור דבר האסור למכור לגוים לישראל החשוד למכור לגוים אף בזו חזר החשש להיות ישראל שבו עובר על לפני עור אבל כל מגוי לגוי אין חוששין בלפני דלפני:

6. תוספות מסכת עבודה זרה דף טו עמוד ב

לעובד כוכבים מזבין ליה לישראל לא מזבין כו' - ובמסקנא מסקינן דאסור למזבין לישראל חשוד וא"ת מאי שנא מלפני דלפני דלעיל (דף יד.) וי"ל דהתם מיירי בעובד כוכבים שאינו מוזהר על לפני עור לפיכך אין אנו חוששין אם העובד כוכבים ימכור להכירו אבל הכא דמיירי בישראל החשוד אנו מוזהרין שלא יבא שום ישראל לידי תקלה על ידינו הר"ר אלחנן

7. תוספות רי"ד מסכת עבודה זרה דף יד עמוד א

אמר אביי על ולפני עור לא תתן מכשול מפקדינן אלפני דלפני לא מפקדינן ראיתי מקשים כאן ממאי דאמרי' בגד שאבד בו כלאים ה"ז לא ימכרנו לגוי דילמא אזיל ומזבין ליה לישראל. וממאי דאמרי' בגיד הנשה שאסור ליתן לנכרי ירך חתיכה שלא ניטל ממנה גיד הנשה שמא יחזור וימכרנה לישראל. והא לפני דלפני הוא ונראה לי שאין זו קושיא של כלום דהיכא מיקרי ולפני עור לא תתן מכשול. דשרינן לפני דלפני הנ"מ כי ידע חברי' מאי קא עביד ולא מימנע כגון גוי בע"ז ונזיר בין דידעי דאיסורא קא עביד ולא מימנעי התם ודאי לא מפקדינן אלפני דלפני אבל ישראל כשר שאלו היה יודע שהוא אסור לא היה עושה אותו ועל ידך שאתה משיב מכשול לפניו הוא עושה איסור בלא ידיעה הו"ל כאלו היא מחטיא בידים ובכל טעדיקי שבעולם הוא אסור לעשותו כגון גיד הנשה וכלאים ומאי דאמרי' בפסחים על הדין ארבע דחטי טבעה בנהרא ואסור למכרם לגוים כי אם קבא קבא שיכלו קודם לפסח שמא יחזור וימכרום לישראל וישראל עושה איסור על ידך בלא ידיעה: [מהדור"ל]

8. רא"ש מסכת עבודה זרה פרק א

[יד] ... אמר אביי אמר קרא לפני עור לא תתן מכשול אלפני עור מפקדינן אלפני עור לא מפקדינן ודווקא גבי עובד כוכבים אבל גבי ישראל דחיישינן להכשיל חיישינן אלפני דלפני כדאמר בפסחים בפרק כל שעה (דף מ ב) גבי ארבא דטבעה בהשתא דאסור לזבון לעובד כוכבים דילמא הדר ומזבנה לישראל:

9. שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום הכפורים סימן תרה

מה שנוהגים לעשות כפרה בערב יום כיפורים לשחוט תרנגול על כל בן זכר ולומר עליו פסוקים יש למנוע המנהג. הגה: ויש מהגאונים שכתבו מנהג זה, וכן כתבו אותו רבים מן האחרונים, וכן נוהגין בכל מדינות אלו ואין לשנות, כי הוא מנהג ותיקין. ונוהגין... ובחורין בתרנגולים לבנים, על דרך שנאמר: אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו (ישעיה א, יח) ונהגו ליתן הכפרות לעניים...

10. משנה ברורה סימן תרה

(ד) בתרנגולים לבנים - ומ"מ אין לחזור אחרי לבנים דוקא כמו שנוהגין אנשים שמהדרין אחרים ביותר ונותנין ביוקר והוא מדרכי האמורי וחוק עכו"ם אלא אם יבא ממילא לקנות במקח שאר תרנגולים יקנה אותו ולא יאמר כלום [אחרונים]. כתבו האחרונים אם אין לו תרנגול יקח אווז או שאר ב"ח שאינם ראויים להקרבה למזבח וי"א אפילו דגים:

11. תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף יד עמוד א

פליגו בה רב פפא ורבנן, חד אמר: שש מאות סדרי משנה [רש"י=היי בימיהן], וחד אמר: שבע מאות סדרי משנה

12. רמב"ם יד החזקה - הלכות עבודת כוכבים פרק א

(ג) ... ובן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו כיון שהכיר וידע התחיל להשיב תשובות על בני אור כשדים ולערוך דין עמהם... כיון שגבר עליהם בראיותיו בקש המלך להורגו ונעשה לו נס ויצא לחרן והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא שנאמר ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת עד שנתקבצו אליו אלפים ורבות והם אנשי בית אברהם ושתל בלבם העיקר הגדול הזה וחבר בו ספרים והודיעו ליצחק בנו וישב יצחק מלמד ומזהיר ויצחק הודיע ליעקב ומינהו ללמד וישב מלמד ומחזיק כל הגלויים אליו ויעקב אבינו למד בניו כולם והבדיל לוי ומינהו ראש והושיבו בישיבה ללמד דרך השם ולשמור מצות אברהם וצוה את בניו שלא יפסיקו מבני לוי

13. ס' דברי תורה מה' תליתאי

טז. בש"ס עבודה זרה [דף י"ד ע"ב] גמירי דע"א (מסכת עבודה זרה) דאברהם אבינו ד' מאה פירקי הויין ואנן חמשה תנן ולא ידעינן מה קאמרין ועיי"ש ויפלא מאוד דהן אמת דאברהם אבינו למד כל התורה גם תורה שבע"פ וקיים אפילו עירובי תבשילין כדברי חז"ל [ימא כ"ח ע"ב] אבל למה נשכת מאתנו כל מסכת עבודה זרה של ד' מאה פירקי שהיה לאברהם אבינו ונשאר לנו רק מיעוטא דמיעוטא (אשר נחשב רק כמשהו ה' פירקי לגבי ד' מאות) וכי אלו הם מהלכות שנשתכחו בימי אבולו של משה והלא בכה"ג הו"ל לאשמעינן אלא ודאי דז"א מעולם כלל מהלכות שנשתכחו כנזכר. ואם כן צ"ע. ונראה ליישב דעבודות זרות רבות לאין שיעור וערך היו בימי אברהם אבינו אשר היה הוא אחד אשר לחם עמהם כנגדם ועיין בספר שבט מוסד בסופו (מביא מהמדרש מעשה) את האלילים ופסילים שונים אשר שיבר אברהם בבית תרח אביו. על כן הוצרכו אז לידע החגאות ואידיהם של כל אחד ואחד למען ישמרו שלא לשאת ולתת עמהם אז ולפני אידיהם כמבואר בריש עבודה זרה ועיי"ש במתניתין [דף ח' ע"א] דחשיב ימי אידיהם קלנרא ומטנדנודא וכי עיי"ש ע"כ הוצרכו אז ד' מאות פרקי למסכת הלז ובאשר היה אברהם מגייר אנשים ושרה מגיירת נשים (גם בטרם נצטווה על המילה עם אנשי ביתו מקנת כספו והגרים שגיר) על כל פנים זאת הזהירות לפרוש מעבודה זרה לגמרי בכל פרטיה. ואביזרייהו דעבודת' ורבים המה דינים כמו הערביים שהשתחוו לאבק רגליהם כדברי חז"ל [ב"ר נ' ד'] [בפרשת וירא] עה"כ [י"ח ד'] ורחצו רגליכם וכן כדגה וכנהנה ע"כ הוצרכו להרבה דיני המסכת בכל פרטיה שהיו שכיחים אז (עד שעלו לדי' מאות פרקי) מה שאין כן כשנתבטלו אלו העבודות זרות רבות רובם ככולם ועל אותן... שנשארו השכיחים הזהירו באמת חז"ל בעבודה זרה במסכת דילן כנ"ל. זאת נראה בשטחיות פשוטת הענין.

אולם כנראה רמז יש בו להבין איך אברהם אבינו ראש למאמינים ולוחם נגד המינים. את זה לעומת זה עשה האלקים ביטל על ידי מסכת עבודה זרה שלו בקדושתו את כל מיני עבודות זרות ואמונות שוא והבל שיהיו והעמיד בדיני מסכת עבודה זרה ביטולן של אלו אמוניות כוזבות וטמאות... ולכל אלו היה כח אברהם אבינו במס' שלו לבטלן... לזה היה יסוד מסכת עבודה זרה של אברהם אבינו ע"ה ראש ועיקר המאמינים לבטל כל אלו הדעות זרות ורעות (כל מה דאפשר)....

14. ספר שם משואל פרשת במדבר - שנת תרע"ה

(ע"ז י"ד):... היינו שיש דברים דקים שלאברהם אבינו ע"ה הי' גם הם נחשבים לע"ז, והוא לכל אחד ואחד לפי מדת הזדככו....

15. שולחן ערוך יורה דעה הלכות עבודת כוכבים סימן קנא סעיף ז

אין מוכרין להם [טו] בארץ ישראל כל דבר המחובר, כגון אילן וקמה, אבל מוכרים על תנאי יד שיקוץ, וקוצץ.

16. ביאור הגר"א יורה דעה סימן קנא

[טו] בא"י כו'. הרא"ש ור"פ דלא כרמב"ן וכמ"ש במתני' אין משכירין כו' וער"ן שתי' דברי הרמב"ן אבל לא הסכים עמו ומ"מ פשטא דמתני' משמע כדברי הרמב"ן מדחילק בבתיים ושדות ולא חילק כאן וכ"מ בגמ' שם י"ד ב' דקל טב כו' והתנן כו' (ולא משני דנ"מ בדקל טב דאסור למכור אף בח"ל) אלא שי"ל דקושיתם הוא משום דר"מ אסור מכירת שדות אף בח"ל אבל זהו לדעת הרמב"ם דמעשר אילן מד"ת אבל תוס' וש"פ חולקין ע"ז:

17. חזו"א שביעית כד

ואין חילוק בין אם כבר יש לו להעכו"מ קרקע בארץ או לא דבכל בית ושדה שמוסר להם הרי הוא נותן חנ"י לעכו"מ בקרקע זה ואף אם היה מקו להסתפק סתימת המשנה והגמ' והפוסקים מכרעת שאין חילוק [ועי' ע"ז י"ד ב' הא דקל ביש מזבנין כו' ומאי קושיא דלמא דאית ל"י קרקע....

אלפני דלפני לא מפקדינן. עי' בתרומת הדרשן (סי' רצט) בנידון ישראל המוכר לנכרי תרנגולים בסחם אע"פ שיודע שאינו קונה אותם אלא כדי לסרסן, דתלוי בפלוגתת הפוסקים אי קי"ל דבני נח מזהרים על הסירוס, דלשיטת הסמ"ג (לאוין קכ) דקי"ל הכי אסור, ולשיטת הרא"ש (ב"מ פ"ז סי' ו) דלא קי"ל הכי מותר, ואפי' להסמ"ג יש לצדד קצת להתיר אם הנכרי הקונה אותו אינו מסרסן בעצמו אלא מוסרו לעבדו או לשפחתו לסרסן, וראה מגמ' דהכא דאלפני דלפני לא מפקדינן, והתם נמי הנכרי הלוקח מישראל לא עביד מידי, אע"פ שמוסרו לשלוחו לסרסן, אין שליח לדבר עבירה אפשר ג"כ לגבי נכרי מנכרי, וכש"כ הוא, דהא קי"ל בעלמא דאין שליחות לנכרי, אמנם יש לחלק דלא דמי לההיא דלבונה זכה. וברמ"א (אהע"ז סוס"ה) כתב,

מותר למכור לעכו"ם בהמות ותרנגולים, אע"ג דבודאי העכו"ם קונה אותם לסרסן, ויש אוסרים, ומיהו אם העכו"ם אינו מסרסו בעצמו רק נתנו לעכו"ם אחר לסרסן, לכו"ע שרי. ועי' בתשו' חתם סופר (ח"מ סי' קפה) ובתשו' שואל ומשיב (מהד"ג ח"א סי' רכט) בנדון ישראלים שנותנים העופות לערל לסרסן ע"י הערמה, שמוכרים העופות לערל ואומרים לו שיתנם לערל אחר לסרסן ואח"כ קונים מהם בחזרה, שיש להתיר לעשות כן, עי"ש באריכות.

[והנה מדברי התרה"ד משמע דאין שליחות לעכו"ם אפי' מנכרי לנכרי, וכתב בב"ש (שם ס"ק טו) דזה שלא כהמשאת בנימין (סי' צו) שפסק בפשיטות דעכו"ם לעכו"ם יש שליחות.

דהוה מימי קדם שאינם נוהגין השתא. וכוה כתב הגה"ק בעל מנחת אלעזר בספרו דברי תורה (ח"ג סי' טז) מהנפשיה, ועי"ש ערך מה שמפרש בזה. ועי' בסה"ק דוכר צדק (עמ' מד) שכל מסי' ע"ז הוא לברר הבירורים וההבדלים שבין ישראל לעכו"ם, ולכך הוא חמשה פרקים כנגד חמשה חומשי תורה. שהתורה היא המכרלת ומבררת, ומסי' ע"ז דאברהם אבינו ה' פירקי הוה, כי הוא נקרא אב המון גוים כו'. ועי' במאירי לעיל (ו: ד"ה למטה) שלא נאמרו הדברים השנויין שם אלא באותו זמן שהיו הגוים אדוקים באלילים ואובות וידעונים ושאר מיני העבודות הקדומות כו', ועי"ש ערך (יג:) דעכשיו פסקה עבודת האלילים מרוב המקומות כו' עי"ש. ולפ"ז מוכן דמזמן אברהם אבינו עד זמן הש"ס נתבטלו הרבה מיני ע"ז, ולכן לא סידרם רבי במסכתין. ובנזר הקודש (פ' וישלח) כתב לפרש המדרש (שם פ' פא סי' ג) אין אנו בקיאים בדקדוקי ע"ז כיעקב אבינו, דהענין הוא שאבותינו הקדושים כמו שהיו בקיאים בחכמת המרכבה הקדושה, כך היו בקיאים גם בחכמת מרכבת החיצונים שהוא שורש הע"ז, כי זה לעומת זה עשה האלקים, וכיון שהיו בקיאים היטב בזה לכן היו משיגים ויודעים כמה דקדוקי ע"ז התלויים בכמה מיני מדרגות שונים, ואין אתנו יודע עד מה, כי נסתמו

מאיתנו שבילי החכמה, וכוה מפרש הגמ' כאן. שאברהם אבינו השיג בדקדוקי ע"ז שאנו אין משיגים ונחסר לנו הידיעה בהם.

עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מלואתי
 חקותי ותורותי, ר' ברכי' אמר צ"ר יחודה אין כל
 יום ויום שאין הקצ"ה מחדש הלכה צ"ד של מעלה
 ואפילו אותן הלכות ה"י אברהם יודע ופירשו מפרשי
 המדרש דלמד כן מדכתיב מלואתי חקותי ותורותי צנינו,
 דבול"ל מלות חקים ותורות, וע"כ משמע להו תורות
 המיוחדת לי והמחדשת לי אמנם ל"צ צנונת המדרש
 מה הן אותן ההלכות המתחדשות בכל יום צ"ד של
 מעלה והלא ארז"ל תורה לא צמיס היא כבר ניתנה
 תורה צהר סיני ועוד ארז"ל אלה המלות שאין הנביא
 רשאי לחדש דבר מעשה ועליו אין להוסיף וממנו אין
 לגרוע, ונלעווינו להאמין שלא יהי תורה אחרת מאתו
 יחברך ואיך שייך הלכות מחדשות. ולדרכנו יתבאר
דכיוונה על פנימיות התורה צעמי הלכות וסודותי,
 שהקצ"ה מחדש בכל יום בהן צנינה חדשה ולא
 יתגלו לישראל כ"א לעתיד כשישמעו תורה מפי הקצ"ה
 כנ"ל, ואפילו אותן הלכות ה"י אברהם אצינו יודע,
 שהשיג את התורה צחינתה דלעתיד ולדרכנו יובן
 שהי כלול בה כל אותן החידושים צעמי הלכות
 וסודותיה שעמידים להחגלות לנו לעתיד מפי הקצ"ה
 והן הן אותן הלכות שהקצ"ה מחדש בכל יום ויום
 וא"א ע"ה השיג כל אלה וע"כ היתה מסכת ע"י
 שלו ד' מאה פרקים, ואין ה' תנן ולא ידעין מאי
 קאמרינן שאין לנו השגה בפנימיות ויתגלה רק לעתיד
 כנ"ל. (דברי יואל פי מקץ).

א"ר ר' הסדא גמירי דמסכת ע"י של אברהם אצינו
 ע"ה ד' מאה פירקי כוין ואין חמשה הן
 ולא ידעין מאי קאמרינן ולכאורה איך יתכן זה והרי
 יש לנו בהלכה זו כמה גדלים וסייגים ופלוגתות וגזירות
 וכו' וכללן בה' פרקים שלנו ואברהם אצינו לא
 הי' לריך לכ"י שלמד תורה מפי הקצ"ה וצ' כליותיו
 היו נוצטות חכמה והי' צידו הלכה צרורה בלי שום
 ספק וצלי חולק ומהו האריכות של ד' מאה פרקי
 שאין מלוי צידויו אמנם האצות הקדושים לצד גדול
 קדושתם שהיו צחינת מרכבה לשכינה הקדושה השיגו
 מאז פנימיות התורה צחינתה דלעתיד, וצ"ה יתבאר
 חללינו דברי המדרש (צפרשת תולדות פס"ד אות ד')

21. דף על הדף עבודה זרה דף יד עמוד ב

בגמ': גמירי דעבודת כוכבים דאברהם אבינו, ארבע מאה פירקי הוויין.

הגאון ר' אהרן קוטלר ז"ל בשיחה האחרונה שאמר קודם פטירתו (משנת רבי אהרן - סוכות - שמחת תורה ע' סא - ב) אמר:

בספרי על הפסוק (דברים ל"ג, ב') מימינו אש דת למו, תורה כולה אש, אלמלא דת ניתנה עמה אין אדם יכול לעמוד בה, והוא דההשגה
 שלנו בתורה מצומצמת מאד, וכל סיפורי התורה הן סודות עמוקים, וכדבריהם ז"ל (בר"ר א', ב') בי נסתכל וברא עולמו, שכל העולמות
 נבראו ע"י התורה, וכלולים בה כל סודות הבריאה והסודות עליונים מעשה מרכבה ומעשי בראשית וכו'.

והנה ידוע דהגר"א צוק"ל הראה את כל דברי חז"ל נגלה ובנסתר מפורשים בתורת משה, ואמר הגר"א צוק"ל כי כל שאין מתאים עפ"י
 סוד גם הפשט אינו אמת, ואמר שלעת זקנתו שזכה לדעת את הסוד אז ראה שהפשטים הם אמת וכו'.

והנה בקריאת הפרשיות בספר בראשית וכל הסיפורים המובאים בהם, לכאורה ענין הדת והמצוות בהם מעט, וכמעט א"א לעמוד עליהם
 כלל, אך האמת היא כמ"ש במעלות התורה בשם הגר"א, דיש מצוות הרבה יותר מתרי"ג מצוות שמנו, והביא ראיה מספר בראשית, דכל

עניני התורה הרי הם ציווים ואזהרות הנהגה, גם מוסריים נפלאים, בלימודים גדולים כמה הוא הכח של מעשה טוב, ומה שכרו ואיך פועל לדורות, וכן להיפך פירוש החטא, דע"י חטא אחד יאבד טובה הרבה, ועד כמה מגיע הפסד החטא לדורות, וכל זה אף בלי אזהרה וכו'.

בספר אדר וארבע פרשיות לידידנו הרה"ח ר' מאיר מלניק הי"ו הביא (בעמוד קס"ו) דברי זקן ראשי הישיבות הגאון ר' חיים שטיין שליט"א, ראש ישיבת טלז, **שביאר הכוונה על פי שמצינו לחז"ל שהרחיבו היריעה ואמרו כל הכועס כאילו עובד ע"ז, וכל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד ע"ז, וכל המבטל תורה כאילו עובד ע"ז, וכל המתליף בדיבורו כאילו עובד ע"ז, ועוד רבים כדומה לזה, ואצל אברהם אבינו היו ברורים לפניו כל האופנים ואופני האופנים שאפשר לטעות אחר אביזריהו דעבודה זרה, אפילו אלו שמגדול עוורון לבנו, אין אנו מרגישים בהם, ולפיכך היו לו ארבע מאות פרקים.**

וביאר בזה הגאון שליט"א שלכן באו כל החומרות וההקפדות בדיני פרה אדומה, כי כיון שהיא כפרה על חטא העגל, חטא עבודה זרה, שיש בה כך כך הרבה עניינים של אביזריהו דעבודה זרה, ובאו חז"ל ללמדנו להישמר מכל סרד עבודה זרה, ומכל ה"כאילו" עובד עבודה זרה.

והביא שם מר' אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד שכתב שכל דבר שידמה האדם בדעתו שיהיה כוחו להטיב או להרע, הרי זה בגדר עבודה זרה, כי אין עוד מלבדו יתברך, וגם כשאדם בוטח בעצמו, על כוחו ועוצם ידו, הרי זה עבודה זרה.

וממשיך שם ומבאר לפי"ז את דברי הגמ' כאן: עבודה זרה דאברהם אבינו (מסכת ע"ז) ד' מאה פרקי הוויין, והביאור בדברי הגמ', דבהכרת אברהם את בוראו, וההתרחקות בתכלית מכל שמץ עבודה זרה, הגיע הרבה יותר בהכרתו, ובמקום חמשה פרקים במסכת ע"ז שיש לנו והנמסר בתורה שבעל פה, היו אצלו ד' מאות פרקים. ובודאי יש לזה מקור ושורש בסיפורי התורה מאברהם, **הרי דיש בסיפורי התורה אלו דת ולימוד הקיום למעשה באופן מבהיל, למשל, כל גדר חסרון בטחון בהשי"ת, כל חלישות בהכרת השגחה פרטית, וכל מחשבה לתלות המאורעות בסיבות ומקרים, ענין החנופה דמדמה אותה החובת הלבבות (שער הבטחון) לשמץ ע"ז דעובד לבני אדם, וכן ענין הבוטח באדם, ובכל ענינים אלו יש דברים דקים ורחוקים יותר.**